

**ZAPOMENUTÝ OSUD
JOSEFA STRNADA
ROLNÍKA Z CHLÍSTOVIC**

Zapomenutý osud Josefa Strnada rolníka z Chlístovic

Josef Strnad se narodil v čp. 3 v Chlístovicích Josefu a Anně Strnadovým dne 30. dubna 1884. Jeho předkové hospodařili v Chlístovicích v čp. 3 již od 17. století. Malý Josef získal základní vzdělání v Chlístovicích, pak odešel do Berouna, aby se vyučil kupcem. Spolu se svými sourozenci Aloisem, Františkem a Františkou pomáhali rodičům s hospodářstvím. V letech 1905–1908 sloužil u rakouského 12. zeměbranceckého pěšího pluku. Po návratu z vojny se oženil s dcerou obchodníka Anežkou Viktorovou z Chlístovic a pomáhal tchánovi v obchodě. Anežka však v roce 1910 zemřela při porodu i s dítětem. Po manželčině smrti se vrátil do domu rodičů, u nichž žil spolu se starším bratrem Aloisem a jeho ženou. Do jejich života za několik let zasáhla krutě první světová válka. Všichni tři synové byli odvedeni na frontu. Jako první dne 27. července 1914 odešli Josef a Alois, po nich dne 5. března 1915 i nejmladší František. Josef jako jediný válku přežil. Alois zemřel na tuberkulózu v průběhu dovolené z fronty. František zahynul v Rusku. Josef za války přijal pravoslaví.

Portrétní fotografie
Josefa Strnada

V československé legii v Rusku

Josef sloužil nejprve u výše zmíněného pěšího pluku, kde vykonal také základní vojenskou službu. Dosáhl hodnosti četaře, ale již v listopadu prvního roku války byl zajat na Dukle. Dne 24. června 1916 vstoupil v Bobrově do československé legie v Rusku k 1. střeleckému pluku, kde začínal v hodnosti vojína. V průběhu války byl několikrát převelen. V září roku 1918 se dostal pod pravomoc sborového zvěrolékaře, kde absolvoval odborný kurz u štábu 1. jízdního pluku. Po jeho ukončení sloužil u 1. dělostřelecké brigády Jana Žižky. Na této funkci dosáhl dvakrát povýšení, nejprve hodnosti četaře a později šikovatele.

Josef Strnad bojoval v památné bitvě u Zborova. Návrat do vlasti, do nově vzniklého Československa nebyl jednoduchý. Absolvoval náročnou cestu po transsibiřské magistrále, byl např. účastníkem těžkých bojů o město Penza.

Na přelomu června a července roku 1919 byl vojenským lékařem určen do transportu č. 7 francouzským parníkem Meinam, který vyplul z Vladivostoku 4. srpna v 15 hodin směrem na jih. Na palubě se nacházelo 411 osob, byli zde nejen Čechoslováci, ale i Poláci, Srbové, Rumuni, Italové a Francouzi, jednalo se o jednotky nemocných a invalidních vojáků. Plavba trvala několik měsíců kolem Koreje, Číny, Indie přes Adenský záliv, Suez do Marseille. Po cestě se loď zastavovala v přístavech, které měli vojáci možnost navštívit. Loď do Marseille dorazila 10. října 1919. Čeští vojáci byli do vlasti přepravováni vlakem.

Demobilizován byl dne 17. března 1920.

**Účastníci zvěrolékařského kurzu 1. československého armádního sboru
v Jekatěrinburgu (modrý trojúhelník označuje Josefa Strnada v beranici)**

nadem se poznali při přípravě oslav 500. výročí dobytí Sionu v roce 1935. Josef Strnad se s Janem Karlíkem setkal prvně na konci roku 1940. Karlík mu vysvětlil cíle organizace a získal od něj souhlas ke spolupráci. O něco později ho Troníček pozval k sobě do bytu a znovu tam s Karlíkem hovořili o záměrech organizace. Velitelem buňky NOS na Kutnohorsku byl jmenován na jaře 1941 na schůzce v kutnohorském muzeu, které tehdy sídlilo v Kamenném domě. Mezi Strnadem a Troníčkem evidentně vzniklo silné pouto důvěry, a Strnad se na Troníčka spoléhal. Ten patrně fungoval i jako spojka mezi ním a Karlíkem.

Troníček s Karlíkem se znali od roku 1935 díky soudní praxi. Na téma odboj se Troníček s Karlíkem poprvé setkal již na jaře roku 1940, kdy spolu vedli politický rozhovor na téma prohry Německa a založení pobočky odbojové organizace na Kutnohorsku. Jejich schůzky pak nabraly na intenzitě,

Fotografie rodiny Strnadových

vídali se jak u Karlíka v jeho pražské kanceláři, tak u Troníčka na soudě. Troníček se s Karlíkem dohodl, že bude pracovat pro politickou sekci organizace, přislíbil mu také pomoc při náboru nových členů a vybavování organizace zbraněmi.

Úkolem každého velitele bylo shánět další spolupracovníky pro organizaci, tím podpořit její výstavbu a koordinovat činnost v rámci své působnosti. Josef Strnad byl v tomto ohledu poměrně úspěšný, na podzim 1941 navázal spolupráci s Janem Zatřepálkem rolníkem z Vsesok, Bohdanem Hynkem rolníkem ze Zdeslavic, Ladislavem Procházkou rolníkem z Miskovic, hrobařem Františkem Krátkým z Malešova a rolníkem Josefem Truhlářem z Přítok. Všichni jmenovaní byli členy agrární strany, stejně jako Josef Strnad. Někteří z uvedených nabrali do organizace další členy, např. Jan Zatřepálek získal Františka Marušku z Červených Janovic a Jana Bělinu z Bahna. Ladislav Procházka získal Josefa Ryšánka ze Suchdola.

Soudí se, že se mezi odbojáře dostali konfidenti. Mohli to být spolupracovníci kriminálního asistenta Emila Laufky nebo udavači nasazení přímo na Jana Karlíka od známého konfidenta Jaroslava Nachtmanna. Každopádně došlo k prozrazení organizace a začalo zatýkání osob. Během dubna a května roku 1942 byla pozatýkána většina odbojářů z kutnohorské a čáslavské buňky.

Zatčení Josefa Strnada

Josef Strnad byl zatčen ve středu 15. dubna 1942 doma v Chlístovicích a odvezen do budovy Krajského soudu v Kutné Hoře, kde byl vyšetřován příslušníky gestapa Laufkou a Bruhnsem. Josef Strnad mladší se hned druhého dne vypravil na gestapo v Kolíně, potřeboval sehnat otcovy klíče od pracovního stolu, protože se rodina domnívala, že by tam mohly být uchovávány nějaké důležité dokumenty dokazující jeho protiněmeckou činnost. Na zpáteční cestě se zastavil u paní Troníčkové, chtěl se poradit s jejím mužem a zjistit více informací o zatčení svého otce. U nich v bytě se však dověděl, že se pan Troníček nevrátil ze služební cesty z Prahy od 11. dubna, a že byl též zatčen. Do bytu Troníčkových za nedlouho přijelo

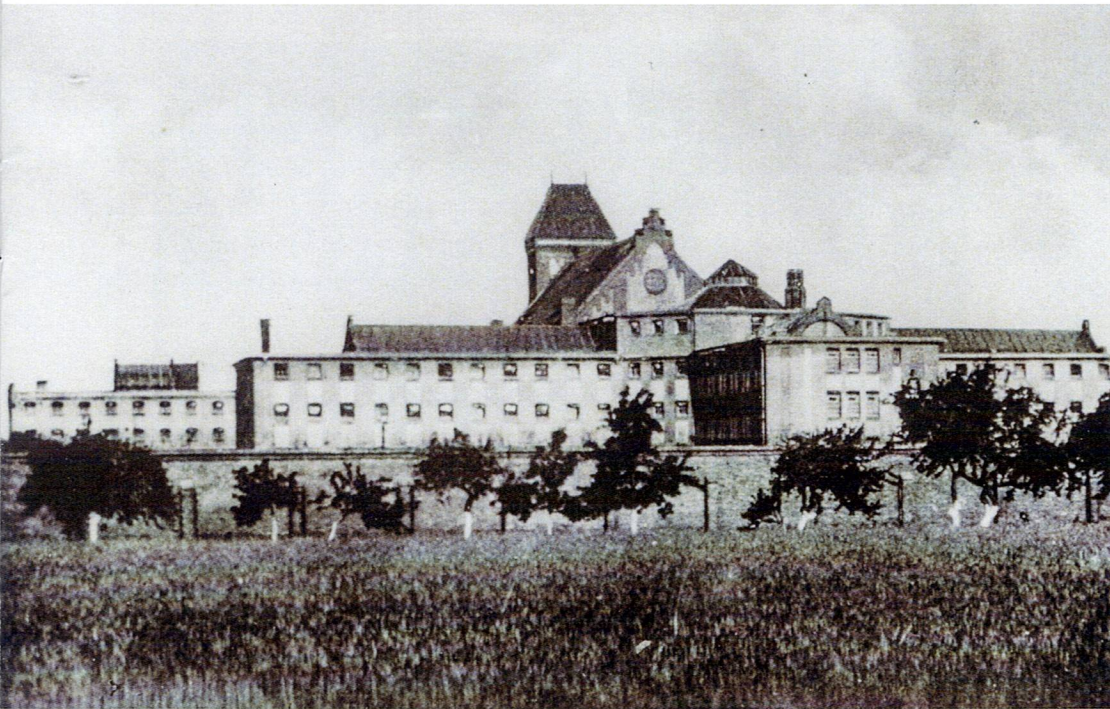

i gestapo, a tak byl Josef Strnad ml. odveden k výslechu. Zde uvedl, že se šel poradit s panem Troníčkem jako právníkem a sdělil gestapu, že od otce nutně potřebuje klíče od špýcharu, že tam jsou důležité věci související s hospodářstvím. Klíče mu gestapo vydalo.

V průběhu května byli zatčeni i ostatní členové NOS.

Věznice v budově Krajského soudu v Kutné Hoře se nacházela v posledním patře. Každý týden ve středu bylo možné sem donést čisté prádlo a upotřebené vzít domů. Při předávání prádla mohl být nárokován krátký rozhovor s vězněm. Návštěvy se však povolovaly jedné nebo maximálně dvěma osobám. U konverzace musel vždy být přítomen člen gestapa, čili Emil Laufka, rodilý Čech a kolaborant. Při pobytu Josefa Strnada v Kutné Hoře se patrně podařilo uskutečnit několik setkání. Při rozhovorech s ním na něm rodina viděla stopy fyzického i psychického týrání. Návštěvy rodiny však pro něj byly vítaným povzbuzením. Josef Strnad byl v Kutné Hoře vězněn do července roku 1942, pak byl převezen do věznice v Kolíně. Vězení se nacházelo v budově bývalého Okresního soudu, k výslechu byli vězni odváděni do budovy bývalé vojenské správy. V Kolíně byl Josef Strnad vězněn tři měsíce, tj. do 23. září roku 1942. Také v Kolíně se podařilo sjednat jednu schůzku, povolení bylo získáno pouze pro paní Anežku. Byly to poslední okamžiky jeho setkání s někým z rodiny. V září 1942 byl Strnad převezen do Malé pevnosti v Terezíně. Na celu č. 24 byl umístěn i Jan Svoboda, který pracoval pro kutnohorskou buňku organizace NOS pod vedením Josefa Tomáška a Jana Troníčka. Mohlo se jednat o chybu ze strany gestapa či naopak o záměr. V takovém případě by se Jan Svoboda jevil jako spolupracovník gestapa. V Terezíně byl Strnad zaměstnán u vepřového dobytka. Tato práce mu vyhovovala, protože měl občas příležitost přijít k mimořádné porci jídla. Jednou byl však přistižen a krutě zbit. Druhý den byl přeřazen a denně vozen do Litoměřic na různé práce – např. vykládku člunů, stavební práce atp. Strnadovi se podařilo seznámit se s řidičem nákladního vozu, který vězně každý den převážel do práce. Tento člověk se jmenoval Podzimek a žil v Mělníku. Pan Podzimek pak rodině Strnadových od něj zaslal dva dopisy a chtěl pro ně uskutečnit nezákonné setkání s otcem. To se však nepodařilo, protože dříve než k tomu došlo, byl

Káznice v Polském Gollnowě

Strnad převezen do pražské věznice na Pankráci, kde pobýval od 8. prosince 1942 téměř do poloviny února 1943.

Do vězení na Pankráci se prádlo vozilo jednou za čtrnáct dní. Posílání korespondence bylo zakázáno a o setkání s vězněm se muselo žádat písemně. Strnadovi získali písemný souhlas pro matku, Josefa a Františka. Návštěva se měla konat v polovině února. Ke schůzce však opět nedošlo, protože Strnad byl převezen do káznice v Gollnowě (město Golleniów v severozápadním Polsku nedaleko Štětína). Zde pobýval až do vynesení rozsudku, které proběhlo dne 27. července 1943. Patrně brzy po té byl převezen do věznice v Drážďanech, kde byl vězněn až do své smrti. Rodina se pokusila získat svolení navštívit otce ještě ve vězení v Drážďanech, ale ani to se nakonec nepodařilo. V době, kdy Josef Strnad ml. dorazil do Drážďan, byl Josef Strnad st. již mrtev.

Komunikace s rodinou

Rodina Josefa Strnada učinila vše, aby zůstaly uchovány důležité památky související zejména s perzekucí Josefa Strnada st. Vytvořili rodinnou kroniku, která je dnes v originále uložena ve Státním okresním archivu v Kutné Hoře. Najdeme zde mj. originály dopisů z vězení, které jsou psány s nadějí, že se jednou vrátí na svoje hospodářství a bude pokračovat v nedokončené práci. Dopisy jsou velmi srdečné, pramení z nich stesk po domově a rodině. Nabádá ženu a děti k horlivé činnosti na gruntě, vysvětluje, jaké záměry chtěl uskutečnit a žádá rodinu, aby se řídila jeho představami o vedení celého hospodářství. Tyto myšlenky ho provázely až do posledních chvil, kdy se v posledním dopise loučil se svými nejbližšími i s rodnou vsí a jejími obyvateli.

Úryvky z dopisu psaného před popravou dne 15. října 1943:

„Drahá Anežko a děti! Loučím se s Vámi – udržte si Boha ve svých srdcích v každé době. Kvůli našemu rodokmenu dejte se zpět k římsko-katolické církvi, k zápisu na Bykán a postarejte se s kolaturou ještě o jeden zvon do kostela na Sioně.“ Pak následují praktické pokyny ohledně hospodářství. Níže je psáno: *„Všechny přátele pozdravujte a kamarády. Hoši držte se dobře na svých gruntech. Vyřídte pozdravy panu děkanovi Pavlovi na Bykání a že umírám s .... /cenzurováno/, kde je boží život vtělený – budou moji synové hospodařit dál. V duchu budu stále mezi Vámi žít! ... Přejte jeden druhému života – Chlístováci! ... Ty Anežko buď andělem svých synů a na mne vzpomínejte a kytičky na hřbitově udržuj! Budte hoši a Anežko silní a jděte cestou dál vyznačenou. Jsem u zpovědi a přijímání. Poslední moje s Bohem, moje rodná vesničko má! Váš tati Strnad Josef.“*

Obhajoba a snaha zvrátit rozsudek

Po vynesení rozsudku se Anežka Strnadová hned v srpnu pokusila za pomoci právníka Wilhelma Künzela zvrátit rozsudek smrti. Obhajoba uváděla řadu polehčujících okolností, které měly obměkčit soud. V dopisech

Pamětní kámen nad hromadným hrobem se jmény popravených za druhé světové války, kde je pohřben také Josef Strnad

soudu popisovala Josefa Strnada jako oběť osoby, která jej ke zrádným činům zlákala a on při své dobromyslnosti o tom neměl ani ponětí, že se něčeho takového účastní. Psala, že kromě členství v agrární straně mu byla politika cizí, že je vyloučeno, aby o říši smýšlel nějak špatně. „*Je pro nás nepochopitelné, jak se mohl zapojit do takového hnutí a dopustit se zrady. Jakmile německé vojsko obsadilo republiku, plnil poctivě své dodávky obilí, dobytka, ovoce, zeleniny, mléka a vajec.*“ Nebylo to nic platné.

Konec nadějí

V pátek 15. října 1943 vyhasly životy sedmi členů organizace NOS. Mezi nimi i život Josefa Strnada. Popravy byly vykonány v dráždanské sekyrárně na Bähring StraÙe 5 navečer před tři čtvrtě na sedm. Všichni odsouzení byli

smíření se svým osudem. Jejich ostatky pak byly pohřbeny v jednotlivých hrobech na Johannisfriedhof v Drážďanech. Říše neumožňovala pozůstalým převzetí ostatků jejich blízkých do Protektorátu. Drobné předměty, které po nich zůstaly si rodiny musely odkoupit zpět a zaplatit též náklady spojené s popravou.

V roce 1976 došlo k exhumaci hrobů a vytvoření nového pietního místa. Ostatky všech obětí různých národností – Čechů, Poláků a Maďarů pak byly umístěny do společného hrobu a nad ním byl vztyčen obrovský balvan s jejich jmény.

Anežka Strnadová zůstala se svými syny, kteří postupně založili svoje rodiny. V 50. letech jim byl majetek sebrán a kolektivizován.

Poslední přání...

V letošním roce bude naplněno poslední přání Josefa Strnada. Do věže kostela sv. Ondřeje bude vyzdvížen zvon nesoucí jméno Josef.

Tento zvon naplní odkaz Josefa Strnada, který díky svojí statečnosti a neústupnosti přemohl zlo nacistické ideologie a spolu s mnoha ostatními bojovníky pomohl k porážce Německa ve druhé světové válce. Přejme pokoj jeho duši i duším jeho potomků, kteří byli a jsou jeho osudem traumatizováni. Přijměme ponaučení, které nám jeho osud nabízí.

říjen 2023

Lenka Mazačová

Prameny:

Archiv bezpečnostních složek

Rodinná kronika Strnadových

SOA Praha, matriky

Vojenský ústřední archiv

